

קובץ
העדות וביאורים
בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפס"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

מקץ
שבת חנוכה
גליון יג (תכב)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים וחמש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה, עש"ק פ' מקץ, שבת חנוכה, שנת תשמח.

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

שיחות

ד הלוואת העני הוא מצוה גדולה יותר מצדקה.
ה מזוי מלכו שמנה מלכי אדום.

לקוטי שיחות

ו למה לא זכה זרח לבכורה.
ז בענין הנ"ל.
ח בענין חכמת הקבלה שנכלל בשליש מקרא.
ט ג' קוין דונאספו שמה כל העדרים.
ט למה לא מוזכר "שם" בפ' ויצא.

אגרות קודש

י הערה באג"ק ח"ג דכ"ק אד"ש.

פשוטו של מקרא

בפירוש רש"י עה"פ (וד"ה)

יא מא, ב שתלקת רש"י.
יא למה לא נאמר בעצם החלום ענין ולא נודע כו'.
יב מא, א בד"ה על היאור.
יב ש, שתלקת רש"י.

מא, ב בד"ה שבעפרות..... יג
 שם, בד"ה יפות מראה..... יג
 מא, ה בפסוק..... יג
 מא, ז בד"ה הברליאות..... יד
 שם, שתיקת רש"י..... יד
 מא, ח שתיקת רש"י..... יד
 מא, י שתיקת רש"י..... טו
 מא, יב בד"ה נער עבד עברי..... טו
 שם, בד"ה עברי..... טז
 שם,..... יז
 שם, בד"ה נער..... יז
 מא, יד בד"ה מן הבור..... יז
 שם,..... יח
 שם, בד"ה וילגלח..... יח
 מא, לו בד"ה והל' האכל..... יט
 מא, מ בד"ה לשק..... יט
 מא, מה בפסוק..... כ
 מב, ו בד"ה וישתחוו לו אפים..... כ
 מב, יא בד"ה כולנו בני אידש אחד נחנו..... כא
 מב, כא בד"ה אבל..... כד
 מג, טז בד"ה בצהרים..... כו
 מג, כז בד"ה אלקיכם..... כו

רשלמת בלאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' ויגש... כז

שונות

למה צדיק אומר וידולי..... כט
 למה בע"ח צריכים שיהיו שני בתים בחצר..... ל
 טעם שיש מ"ד תיבות בנוסח הנרות הללו בסידור אדה"ז... לא

ש י ח ו ת

א. בקשר עם מה שדובר בהתוועדות דל' כסלו על הרמב"ם הל' מלוה ולוה שאר הפוסקים פוסקים, באם יש הצעה להלוות או לעני או לעשיר, הרג לפי הכלל בענין זה צריכים להתחשב במצב הנצרך ובמילא יש מקום להקדים עשיר לעני מכיוןש העשיר לא רגיל לזה כו'.

יש להעיר שהסברא הזה (שלא רגיל וכיסופא כו') אינו ענין צדדי אלא זהו מעצם ותוכן מצוות הלוואה, ע"ד כמו שמביא "ברמב"ם בהתחלת הל' מלוה ולוה הל' א': ומצוה זו גדולה מן הצדקה אל העני השואל שזה כבר נצרך לשאול וזה עדיין לא הגיע למדה זו". (ע"כ הובא בהתוועדות).

ויותר באריכות נקודה זו הובא בחינוך מצוה ס"ו "להלוות לעני . . למען הרחיב לו ולהקל מעליו אנחתו, וזאת המצוה של הלוואה הוא יותר חזקה ומחוייבת מנתנית הצדקה למי שנתגלה דוחקו בין בני אדם וגלה פניו לשאול מהם, דאין דוחקו ואפילתו כמו אותו שעדיין לא בא לאותה בושה, ואם יהי' לו מעט סעד של הלוואה במה שירויח מעט, אולי לא יצטרך לשאלה לעולם, וכשירחמנו הקל בריוח ישלם נשיו ויחי' בנותר, וע"כ הזהירנו תורתנו ע"ז לסעוד המך בהלוואה טרם יצטרך לבוא אל השאלה כו'".

רואים מכ"ז, שזהו תוכן ועיקר במצות הלוואה שלא יבא לשאול לצדקה וכיו"ב.

*

מענין לענין באותו ענין יש להעיר במה שמביא בס' מנחה חדשה מצוה ס"ו בסופו בענין שאם אינו מלוה עובר ג"כ על ואהבת לרעך כמוך, וגם הרמב"ן כותב בהשגת שרש ראשון שעניינו של גמ"ח נכנס בכלל ואהבת לרעך כמוך, וגם לפי הרמב"ם הל' אבל פל"ד מונה מצות גמ"ח שבגופו בכלל ואהבת לרעך כמוך, ומ"מ אמר שהם מדרבנו.

אבל עיין בזה התוועדות דש"פ משפטים תשמ"ו "שיכול להיות שמצות גמ"ח להלוות כראוי למי שצריך הוא חלק

ממצות ואהבת לרעך כמוך מה"ת".

*

מענין לענין יש להעיר ענין נפלא במצות הלוואה ממאירי בב"מ ע"א ד"ה ישראל וגו' "... ומ"מ אף לגול בשכר יש בו צד מצוה ומוסר דהואיל ובה לפניך אל תשיבהו ויקם אלא שמ"מ לא נצטוו בו להלוות לו חנם . . . מ"מ במה שדרשו במקרא זה ר"ל אם כסף תלוה נכלל צד מצוה בהלוואתו, ויהא בשכר, אבל לא לנטשו מכל וכל . . . הא למדת שאף הגול נרמז במקרא, אלא שישראל בחנם קודם לו אף בשכר ולא נאמר עליו דין קדימה אלא שאף הוא בכלל מצוה ומוסר".

הרב שמואל זאינץ
- כולל אברכים -
שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב. בהתוועדות דש"פ וישלח בביאור פרש"י עה"פ "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו'" מבואר רש"י פסוק ממלכים כב, מח - "אין מלך" באדום נצב מלך" לתאר המצב בימי שאול.

ובהערה 3 מעיר דאף שפסוק זה נא' בימי אסא ויהושפט, הרי הפירוש הוא שמצב זה נמשך עד לזמנם וכו' ולפי זה אין צריך לדחוק כהיפה תואר במדרש רבה עה"פ טעות סופר וצריך לומר ובימי יהושפט.

(ב) בסעי' ב' מבאר דמובן וגם פשוט שלא יתכן לומר שבמשך תקופה הכי ארוכה, מזמנם של יעקב ועשו עד לזמן שאול, כמה מאות שנים, מלכו באדום שמונה מלכים! ועכצ"ל ששמונת מלכי אדום היו במשך תקופה מסויימת, ומלבד זה ה' משך זמן רב שלא ה' מלך.

ולכאורה יש לחקור:

מהי היו שמונה מלכים אלו - האם בזמן עשו ואיך או בזמן סמוך לפני התחלת נשיאת שאול?

והנה לפי מה שמבאר בסעי' ד':

"וזהו הדיוק בכתוב "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל" - שקיומה של מלכות אדום לא היל' אלא "לפני מלך מלך לבני ישראל", שכן תיכף ומיד כשהעמיד יעקב מלכים שלו, ביטל מלכות עשו".

לפי"ז משמע דשמונה מלכים דאדום היו בזמן הסמוד לשאול.

והנה בענין הנ"ל מובא שני פירושים מחולקים:

אופן א' הוא כפל' הרשב"ם, והרמב"ן וכן מובא באבן עזרא - שכל שמונה מלכי אדום היו לפני משה.

ופירוש שני שמזכיר האב"ע וכן הטור בשם יש מפרשים הוא שהיו בסמיכות לשאול ומשה כתבה בדרך נבואה.

וא"כ צריך לומר דפסוקים אלו נכתבו בדרך נבואה.

ולפי"ז מדוע לא כתב רש"י חידוש זה, דפסוקים אלו נכתבו בדרך נבואה?

הרב מיכאל לוזניק
- שלח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מלאמי פלארידא

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ג. בלקו"ש פ' וישב מבאר כוונת רש"י במה שכתב אודות לידת זרח (ל, כח-ל) ארבע ידות כתובות כאן וכו' דכוונתו לתרץ למה לא זכה זרח לבכורה אף שהוציא ידו תחילה משום עכן שיצא ממנו וזה מרומז במ"ש "ארבע ידות" כנגד הארבעה חרמים שמעל עכן עי"ש.

ויש להעיר דלפי השיחה יוצא דעכן היל' הסיבה וזרח היל' המסובב, היינו דמשום חטאו של עכן לא זכה זרח לבכורה, אבל לכאורה יש מקום לפרש באופן הפוך, וזהו עפ"י מ"ש הרמב"ן בפ' נצבים וז"ל: פן יש בכם שרש רע

שיפרח וישגה, ובימים הבאים יוציא פרחים מרורות, וזה על אשר איננו פה עמנו היום, כל האב שרש והבן נצר משרשיו לפרח, והזכיר השורש לומר כי הוא יכול להביא כאלה בדורות הבאים עכ"ל.

ולפלי"ז יש מקום לבאר דבהוצאת ידו של העובר - זרח - לפני הזמן המיועד לו לצאת לאויר העולם, ודאי שלא הי' אף שמץ של גניבה, אך ממנה נמשך קו ישר לגניבתו של עכן שאבד בה את עולמו אחרי כמה מאות שנים, דאף דזריזות מיוזרת של ידים היא כתיס קל, אבל יש בו כבר איזה שמץ של גניבה, ומזה יצא אח"כ בדורות הבאים שיצאו ממנו שעכן נכשל בגניבה חמורה. דלפי אופן זה נמצא דזרח הי' הסיבה ועכן הי' המסובב, ולכאורה אפשר לומר זה ג"כ בפשוטו של מקרא דלכן האריך התורה בפרטים אלו בכדי להורות ענין זה עד כמה נוגע הנהגת האדם וכו'.

ולפי אופן זה לא הי' קשה ג"כ המבואר בהערה 34 דהרי גם מפרץ יצאו מלכים לא כשרים ולמה זכה לבכורה עילי"ש דלפי הנ"ל אי"ש.

הת' מנחם פעלדמאן
תלמיד בישיבה

ד. בלקו"ש פ' וישב ש.ז. בליאר בסוף סעי' ג דהטעם מדוע נדחה זרח ויצא לאחרונה ולא זכה בבכורה, הוא משום שיצא ממנו עכן שמעל בד' חרמים. ומוסיף בסעי' ו' דאף שקשה לומר שאם יוצא חלצו של א' יהיו רשעים, לכן מפסיד את זכות הבכורה, אבל מכיון שמעשיו של עכן פגעו בכלל ישראל (ולא שהי' חטא פרטי) לכן הפסיד את הבכורה ע"כ.

ולכאורה צ"ע ממש"כ ברש"י בפ' וירא כא, יז ד"ה באשר הוא שם (בענין סיפור ששרה שלחה את הגר עם ישמעאל למדבר ולא הי' להם מים לשתות, והקב"ה שלח להם מלאך) לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון ולא לפי מה שהוא עתיד לעשות, לפי שהיו מלאכי השרת מקטרגים ואומרים רבש"ע מי שעתיד זרעו להמית בניך בצמא אותה מעלה לו באר והוא משיב עכשיו מה הוא? צדיק או רשע, אמרו לו צדיק אמר להם לפי מעשיו של עכשיו אני דנו וכו'.

הרי מובן דטענת מלאכי השרת היתה, ממש אותו טענה בענין אי הולדת זרח כבן ראשון, משום שעתיד לעשות מעשה

שיפגע בכלל ישראל (זרח - בענין עכן, וישמעאל בענין מיתה בצמא). ותירוץ הקב"ה הוא שאין להתחשב עם יוצא חלציו דעתיד, אלא דנין כפי שהוא עכשיו, היפך הנהגתו בענין לידת זרח!?

ואבקש ביאור מקוראי הגליון בענין זה.

ועוד צריך להבין: למאי נפק"מ ליוצא חלציו* דזרח או פרץ, אם זרח או פרץ יהי' הבכור? מה הי' משתנה במלכי ישראל מבית דוד, אם זרח הי' בכור? הרי כל הזכות הוא רק לגבי האדם בעצמו (או בנו ג"כ בענין ירושה)?

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

ה. בלקו"ש י"ט כסלו ש.ז. נת' בסעי' ג' מדוע בשו"ע כתב אדה"ז דלימוד חכמת הקבלה נחשב בכלל שליש תלמוד, ובלקו"ת כתב דלימוד בזהר נחשב בכלל שליש במקרא, כי כאשר לומדים רק נקודות הענינים (ע"ד דברים קצרים שבמשנה) ה"ז בכלל "מקרא", משא"כ כשלומד בהבנה והסברה ובפרטיות, ה"ז ע"ד "שליש בתלמוד", ע"כ.

ולכאורה צריכים להבין:

מכיון שטעם שני לגילוי פנימיות התורה הוא כדי "לגייש ישראל ולהכין לבם", לגילוי פנימיות התורה שיהי' "באותו הזמן", לכן יש צורך ללמוד באופן דהבנה והשגה, כפי שמבוארים בספרי חב"ד החל מספר התניא (פרק ד') וכל הספרים לאח"ז א"כ אינו מובן: מדוע הביאור; הדעה שלימוד החסידות נחשב ל"שליש במקרא" מובא בספר ליקוטי תורה, שהוא ספר שמבאר עניני חסידות בהרחבה, באופן שנחשב

* אין הפי' שזה הי' בגדר עונש לבניו, אלא דכיון שיצא ממנו עכן במילא לא הי' לו הזכות להיות הבכור.

ל"שליש בתלמוד"? ואף שמבאר בסוגריים שהשו"ט המובא בלקו"ת הוא ע"ד הנגלה אבל עדיין צריך טעמא הא גופא מדוע השיטה שנחשב לשליש תלמוד לא מובא בלקו"ת (ספר בלאור בהרחבה של ענין בחסידות) והשיטה שנחשב לשליש מקרא לא מובא בשו"ע שלו?

ואת"ל דמכיון ששו"ע הוא ספר של פסק הלכה, ולכן פוסק דעתה בהלכה הוא שנחשב לשליש תלמוד, כי בימים אלו יש לתלמוד חסידות באופן זה אבל מדוע בכלל מובא שיטה שנחשב לשליש מקרא בספר לקו"ת? ואם יש צורך להזכיר שיטת שלטות, הרי בשו"ע הוא המקום להביאם?!

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

ו. בלקו"ש חלק כ' מביא דרוש הצ"צ שנעתק בהתמים ג', מביא פי' ונאספו שמה כל העדרים שצריך ג' קוים דאהו"ר ורחמים (תפארת) כדי לנצח במלחמה.

ולכאוף הלא בפשט הכתוב גם כשהיו שם כל שלשה העדרים לא יכלו לגלול אבן, וזה קשה גם על המדרש דשלשה עדרים הם שלשות אבות או כהנים לויים וישראלים, דבפועל לא יכלו לעשות כלום עמהם.

ואולי רומז לענין אור העולה על כולנה, ע"ד מ"ש בפרקי אבות וכתר שם טוב עולה על גביהן.

הרב ישראל רובין
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
אלבאני ניו-יארק

ז. בגליון ל' (תיט) שאלו קבוצה מלומדי השיחות למה ברש"י ויצא (כח, יא) מוזכר "יד שנים ששימש בבית עבר" ולא מוזכר "שם"? וי"ל בפשטות שהטעם הוא כי נפטר קודם לכן, דוק ותשכח.

הרב פנחס קארץ
- משפיע בלשביה -

א ג ר ו ת ק ו ד ש

ח. באגרות קודש דכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' רצא קטע המונחיל ומ"ש במ"ש בתניא, כותר טם כ"ק אד"ש: אבל משי"כ לפרש שכלן חזר ר' אשי על תלמודו עוה"פ כדי להעלות בלשמה יותר נעלה גם לימודו הקודם, **צע"ג אם כן הוא, דשאני הלימוד בסתם דיש כאן אהמ"ס (אהבה מסותרת) הטבעית וגילוי מעורר את הנעלם וק"ל.**

ולא הבנתי, למה יש יתרון בזה שלמד סתם, שהוא יכול להעלות את לימודו הקודם, משא"כ לימודו הראשונה דרב אשי, מכיון שלמדו כמובן לשמה, אינו יכול להעלותו? ועוד ואם כי "גילוי מעורר את הנעלם" האם בגלל זה יגרע חלקו של הלומד תורה לשמה בפעם הא'?

ואולי אפשר לומר שזהו מצד מעלת בע"ת על צדיקים?

ישראל נח וואגעל

- תות"ל 770 -

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

ט. בין השנויים בסיפור חלום פרעה ממה שראה, מוצאים שנוי בולט. שלכאורה ה' צריך לפרשו.

וזה שבעצם החלום שבתחלת הפרשה מתאר הכתוב השוני בהפרות ב"מראה" שלהם "גיפות מראה" - "רעות מראה".

משא"כ כשפרעה מוסר פרטי חלומו ליוסף, הוא מדבר אודות "גיפות תואר" - ו"רעות תואר" והרי "מראה" ו"תואר" הם ענינים שונים זה מזה. כפי מה שפירש כבר רש"י בפ' ויצא כט, יז.

האבן עזרא מעיר על זה (בד"ה "בלעד"י בסה"ד). ואומר: "ותחת מראה אמר תואר כי זה קרוב מזה".

והכלי יקר עוסק בדיוק זה בא"ד תוך בלאורו על ד"ה "והנה עומד על היאור". ומפרש ע"פ דרכו.

וצריך להבין: מדוע אין זה דיוק בפש"מ, מהסוג שרגל רש"י לפרשו?

*

י. פרט עיקרי בחלום פרעה הוא, "ותבאנה על קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה".

שעל זה בא מקרא מלא בהפתרון, בפסוק לא "ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא וגו'".

והנה בספור עצם החלום, כפי שמתואר בכתוב בתחלת הפרשה, לא נזכר מזה, ולכאורה זה שאלה בפש"מ.

והראב"ע (בד"ה "ומראה"ן מא, כא) מעיר על זה וכותב: ופה הוסיף לפרש חלומו...

וצ"ל למה אין בפ' רש"י על זה?

יוסף וולדמאן

- תושב השכונה -

יב. בפרשתינו פרק מא פסוק א': "על היאור" פרש"י "כל שאר נהרות אינם קרויים יאורים חוץ מנילוס מפני שכל הארץ עשויין יאורים יאורים בידי אדם ונילוס עולה בתוכם ומשקה אותם לפי שאין גשמים יורדין במצרים תדיר כשאר ארצות.

לכאורה צ"ע רש"י מפרש תל' "יאור" למה מעתיק תל' "על".

אבל לפי הגירסא בדפוס רומי "על היאור אצל היאור", וראה בכלי יקר.

בנוגע לתבת "עשויין" שבפירש"י, הנה בספר "יוסף הלל" העיר ע"ז שאין זה על פי דקדוק, אבל בדפוסים הראשונים הגי' "עשוייה", וכ"ה הגי' ברמב"ן ועוד.

ברלינר ושעוועל לא עמדו ע"ז והדפיסו "עשויין".

הרב אהרן חיטריק

- תושב השכונה -

יג. בפסוק (מא,א): ... והנה עומד על היאור.

עיינן בכלי יקר וז"ל: ופרעה אמר על שפת היאור, בחלמו ראה שבע פרות אחרות עולות אחריהן מן היאור ופרעה לא הזכיר מן היאור.

בחלמו נאמר ותעמדנה אצל הפרות ופרעה לא הזכיר זה, עכ"ל.

וצריך להבין למה אין הש"י מתרץ זה.

(אבל אולי אפשר לומר שלפני פרש"י לא היה קשה, שהרי רש"י פירש בפרשת לך לך בדי"ה, על המדבר (לד,ה) וז"ל: אצל המדבר. ואם כן גם כאן הפירוש בפשטות הוא אצל היאור).

הרב יצחק יעקב רובין, ראזענבלום

- תושב השכונה -

י.ד. בפרק מא פסוק ב': "שבע פרות". ברש"י שלפנינו אינו מבאר.

בדפוס רומי: "שבע פרות: על ידי חרישתן שובע בא לעולם".

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

טו. בפרק מא פסוק ב' "והנה מן היאור עלת שבע פרות לפות מראה ובריאות בשר...".

רש"י לפות מראה סימן הוא לימי השובע שהבריאות נראת לפות זו לזו שאין עין בריה צרה בחברתה.

והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן . . רעות מראה ודקות בשר... " (שם ג').

רש"י אינו מציין סימן לימי הרעב.

והאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות . . (שם יד). רש"י "והאכלנה - סימן שתהא כל שמחת השובע נשכחת בימי הרעב".

וצריך להבין:

א) מה קשה שרש"י צריך לציין "סימן הוא...". כי לפתרון החלום של ז' שני רעב מספיק בלי פרטים הנ"ל (רק ז' פרות בריאות בשר וז' פרות דקות בשר)".

הרב י"י קירש
- תושב השכונה -

טז. בפרק מא פסוק ה': "וילישן ויחלום שנית והנה שבע שבלים עולות "בקנה אחד" בריאות וטובות". בדפוס רומי נוסף: בקנה השבלים.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

יז. בפרק מא פסוק ז: "הברזאות - שלינש בלע"ז".

צ"ע שהרי לעיל בפסוק ב' כבר פירש בריאות שלינש בלע"ז, למה צריך לפרש כאן עוד הפעם.

המשכיל לדוד עמד ע"ז ע"ש, אבל בדפוס רומי ליתא כאן הפירוש.

ובדפוס ראשון ליתא הפירוש בפסוק ה'.

בדפוסים מדויקים ב' הפעמים ברש"י "שלינש".

הרב אהרן חיתריק

- תושב השכונה -

עד"ז כתב ר' זאב מאיר קדנר.

והת' אליהו מיכל הלוי לאבקאווסקי.

יח. בפרק מא פסוק ז': "ותבלענה השבלים". רש"י אינו מפרש ענין הבליעה.

דעת זקנים מבעלי התוספות פי' "גדלו עד שכסו האחרות, אבל אין לפרש לשון בליעה "ממש" דאין מראין לו לאדם דעייל פלא בקופא דמחטא", (וכן פי' בפירוש רבינו יוסף בכור שור ובפענח רזא פי' התורה לרבינו חיים פלטיאל, מושב זקנים, חזקוני, ועוד).

ומוסיף שזהו מדרש אבל לפי הפשט הוא לשון בליעה ממש.

אבל רש"י אינו מפרש, באיזה אופן היתה הבליעה.

הרב אהרן חיתריק

- תושב השכונה -

לט. בפרק מא פסוק ח': ויספר פרעה להם את חלומי ואין פותר אותם לפרעה.

וצלה"ב מדוע אין רש"י מעיר שבתחלה כתיב את חלומי

ב. בלשון יחיד ובסוף הפסוק כתיב "ואין פותר אותם" בלשון רבים.

ג. וראה רמב"ן בפסוק ז' שמפרש ענין זה, אבל רחוק הוא מפש"מ. *

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

ד. בפרק מא פסוק י': ... ויתן אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים.

ענין בדעת זקנים מבעלי התוספות, וז"ל: אותי אותי למה, עכ"ל.

וצריך להבין למה אין רש"י מתרץ זה. **

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ה. בפרק מא פסוק יב: "ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים וגו'" ומפרש"י בד"ה "נער עבד עברי" - "אכורים הרשעים שאין טובתם שלמה".

* אולי א"ל (בדוחק גדול עכ"פ) שרש"י כן מעיר ע"ז בד"ה (אין פותר אותם לפרעה וז"ל "פותרים היו אותם אבל לא לפרעה וכו'") עי"ש. של"ל שכונת רש"י במלת אותם הלינו על החרטומים הלינו שאותם האנשים (החרטומים) היו פותרים אבל לא לפרעה, ודוחק.

** עיין אבן עזרא וז"ל "כל כן דרך הלשון וכו'".
המערכת

וצלה"ב מה ההכרח לרש"י לפרש ביטוי זה באופן שלילי?

והי' אפשר לפרש שנתן סימנים תיאור מיוסף לפרעה, דמה יעזור אם יאמר אני מכיר א' בשם יוסף? לכן הי' צריך לומר איפה הכירו, ומנא לי' שיכול לפתור חלומות וכו', וכן פל' הרד"ק - ושם נער, לפי שהי' משרת אותם במשמר אמר כן ואמר עבד לטר הטבחים לפי שהי' יודע בעבורו ישאלוהו הקורא אותו שם בשמו.

ועד"ז פירשו הרלב"ד והעמק דבר.

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מיאמי פלארידא

כב. בפרק מא פסוק יב: "עברי - אפילו לשוננו אינו מכיר".

צריך עיון:

א) שהרי לעיל (לט, יד) עברי פרש"י מעבר הנהר מבני עבר. וראה לעיל יד, יג. ולמה משנה כאן פירושו, ומה מכריחו לפרש כאן באופן אחר.

ב) איך אפשר שאמר שאינו מבין בלשון מצרי שהרי לעיל לט, ד כתוב "ויפקדו על ביתו", ובפסוק לט, כב שיוסף הנהיג את בית הסוהר וכו', איך אפשר שלא ידע השפה.

ג) גם איך אפשר לפרש שלאחר כמה וכמה שנים שהי' יוסף במצרים לא הכיר לשון מצרים, שהרי גם בלשון בזיון צריך להיות מעט אמת. וגם פרעה יגלה שטיקר.

ג) תל' "אפילו" מאי מוסיף.

בדפוס רומי הגירסא "נער בגלמטריא שוטה ואינו ראוי לגדולה, עברי ואין מכיר לשוננו".

ומצאתי בספר אמרי שפר שמפרש "לשוננו אינו מכיר בטוב כפי הראוי". ובילקוט מעם לועז פל' עד"ז.

הרב אהרן חיסריק
- תושב השכונה -

כג. כעין שאלה הב' כתב הבא לקמן, והוסיף לבאר:

אולי י"ל שאע"פ שידע לדבר בשפה, אעפ"כ לא ידע על כוריו עם כל הכללים והמלים המפוצצות שבני מלכים משתמשים.

הרב י"י קירש
- תושב השכונה -

כד. בפרק מא פסוק יב: "נער - בגלמטריא שוטה" כ"ה גם ברש"י (המיוחס) ב"ב פט, ז. וראה במתנות כהונה.

מה שכתב רש"י "עבר"י. . . לשוננו אינו מכיר" מפרשי רש"י מציינים המקור לב"ר הנ"ל. אבל שם: "עבר"י שונא" ושם מפרש רש"י עבר"י משונה. וכ"ה הגירסא בכמה כת"י המדרש (ראה ב"ר מהדורת אלבעק).

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

כה. בפרק מא פסוק יד: "וישלח פרעה יקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה".

ומפרש"י בד"ה מן הבור - מן בלז הסהר. ובד"ה ויגלח מפרש"י מפני כבוד המלכות.

וצלה"ב:

(א) מדוע הפסוק קורא לבית סהר בפסוק זה בשם בור? ועוד: לפי זה שביט הסהר הוא בור, ה"ל צריך להיות כתוב בפ' וישב לט, כ - במקום ויתנהו אל בלז הסהר - ויתנו לתוך ביתה סהר?

(ב) מדוע כתיב "וישלח פרעה ויקא את יוסף" שת"י פעולות נפרדות ולא כתיב וישלח פרעה לקרוא את יוסף, שמבאר מהל השליחות? *

ג) לכאור' כל האריכות כאן מיותר והי' צ"ל שולקרא
פרעה ליוסף ויאמר לו גו' ומובן מעצמו שהוציא מן הבור
ובא אליו?

הרב מיכאל לוזניק
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
מלאמי פלארידא

כו. בפרק מא פסוק יד "מן הבור - מן הבית הסוהר . .
ואף אם אין בו מים קרוי בור פוש"י בלע"ז".

ולכאורה צריכים להבין:

א) לכאורה הבן חמש כבר יודע שאפילו אין בו מים
קרוי בור מהפרשה הקודמת פ' ל"ז פסוק כ"ד, שכתוב שם:
"ולקחהו וישלכו אתו הברה והבור רק אין בו מים". **

ב) ולמה דוקא בפרשתינו מביא בלע"ז ולא שם בפעם
הראשונה.

הת' דוד אזולאי
- תות"ל 770 -
עד"ז שאל הרב ל"י קירש. והת' שמואל זאיאנץ.

כז. בפרק מא פסוק יד ד"ה "ויגלח" מפרש"י מפני כבוד
המלכות עכ"ל.

ולכאורה הי' צריך להעתיק גם שאר המלים "ויגלח

* כל זה מובן מעצמו ומה הילינו מרויחים בזה השינוי.

** אולי ל"ל בזה שמפ' וישב ק"ר על פרשתנו דמאחר
ששם אומר "והבור רק אין בו מים" משמע לכאור' שסתם בור
(אילולי שהכתוב מפרש) יש בו מים וא"כ אינו מובן
בפרשתנו ורק פל' רש"י שסתם בור קרוי בור אף אם אין בו
מים.

המערכות

ויחלף שמלותיו שהוא ג"כ מפני כבוד המלכות ולמה רש"י
 אינו מעתיק תיבות אלו? *

ר' זאב מאיר קדנר
 - תושב השכונה -

כח. בפירש"י ד"ה והי' האכל (מא, לו): הצבור כשאר
 פקדון הגנוז לקיום הארץ, עכ"ל.

והנה לכאורה ה' קשה לרש"י תיבת "פקדון" הנאמר
 בפסוק, שמה שייך לומר "פקדון לארץ", ועל זה מפרש, שכמו
 פקדון גונזין אותו כן יהי' התבואה גנוז, ומה שנאמר
 "לארץ" הפירוש: ל"צורך" הארץ.

אבל צריך להבין, למה העתיק תיבות "והי' האכל" מן
 הפסוק, ולא תיבות "פקדון לארץ" שמפרש. **

ולמה צריך לפרש "הצבור", ולכאורה זה מובן שמדברים
 כאן בנוגע לאוכל הצבור, וכמ"ש בפסוק שלפני זה:
 "...ויצברו" וגו'.

הרב וו. ראזענבלום
 - תושב השכונה -

כט. בפרק מ"א פסוק מ' מעתיק רש"י תיבות ישק וז"ל יתזן
 יתפרנס כל צרכי עמו יהיו נעשים על ידך כמו (לעיל טו)

* אולי א"ל בזה דבשלמא "ויחלף שמלותיו" מובן דמאחר
 שהי' כו"כ שנים בבור (לכה"פ ג' שנים) צריך להחליף
 שמלותיו - אפי' לא בא לפני המלך ומכ"ש כשבא לפני המלך,
 משא"כ ויגלח קשה בפשטי"מ שהי' יוסף הי' מתקן בשערו
 ומסלסל בשערו ופתאום ויגלח היפוך לגמרי מהנהגתו
 שלפני"ז ובפרט שהי' בזה ענין של מעלה ראה שיחת ש"פ
 וישב תשמ"ז לכן מוכרחים לפרש שמפני כבוד המלכות הוצרך
 לגלח שערו, כי כך הי' המנהג במצרים.

** לכאורה המלים "לפקדון לארץ" של הפסוק מבליע
 רש"י בתוך פי' כמבואר כמ"פ.

המערכת

ובן משק ביתי וכמו (תהלים ב') נשקו בר גרגישון בלע"ז
(פערזארגען פערזעהן).

וצ"ל: א) מדוע אינו מסתפק בראי' הראשונה של ובן
משק ביתי. ב) ברש"י לעיל ט"ו פסוק ב' פירש בד"ה ובן
משק ביתי וז"ל כתרגומו שכל ביתי נזון על פיו כמו
(בראשית מא) ועל פיך ישק וכו' וא"כ הבן חמש למקרא כבר
יודע הפירוש של ועל פיך ישק ולמה מפרש את זה עוד הפעם.

הת' אליהו מיכל הלוי לאבקאווסקי

- תלמיד בליטבה -

עד"ז. כתב הרב וו. ראזענבלום.

ל. בפרק מא פסוק מה "ולתן לו את אסנת בת פוטי פרע
וגו' לאשה וגו'".

ולכאורה אינו מובן איך יוסף נשא את אסנת: הרל אמא
שלה גרמה שלך לבית סהר י"ג שנה, ואב"י מפרש"י בד"ה
פוטי פרע (בפסוק זה) שחמד את יוסף למשכב זכור א"כ איזה
אדם עם דעות יסכים לשידוך במשפחה זו? *

הרב מיכאל לוזזניק

- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -

מלאמי פלארידא

לא. בפרק מ"ב פסוק ו' מעתיק רש"י התליבות וישתחוו לו
אפים וז"ל נשתחוו לו על פניהם וכן כל השתחואה פשוט
ידיים ורגלים הוא.

וצריך להבין למה לא פירש רש"י קודם לכן שהשתחואה
הוא פשוט ידיים ורגלים אצל המלאכים באברהם בפרשת וירא

* יש לומר בפסוק שהוא ע"ד מה שנשאו יצחק ויעקב
בנות בתואל ולבן, כי מכיון שהי' יוסף בבית פוטיפר
ריבוי זמן כ"כ (ו) ידע בה שהיא צנועה וכו', ופשוט.
המערכת

בפרק י"ח פסוק ב' ואצל המלאכים בלוט פרק י"ט פסוק א'.

הת' אליהו מיכל הלוי לאבקאווסקי
- תלמיד בישיבה -

לב. בפירש"י ד"ה כולנו בני איש אחד נחנו (מכ, יא):
נצנצה בהם רוח הקודש וכללוהו עמהם שאף הוא בן אביהם,
עכ"ל.

ובפירש"י ד"ה ונחל' (מג, ח): נצנצה בו רוה"ק על
ידו הליכה זו תחל' רוחך וכו', עכ"ל. ובפירש"י ד"ה אחר
(שם, יד): רוח הקודש נזרקה בו לרבות יוסף עכ"ל.
ובפירש"י בפרשת וישב ד"ה חל' רעה אכלתהו (לז, לג):
נצנצה בו רוח הקדש סופו שתתגרה בו אשת פוטיפר וכו',
עכ"ל. ובפירש"י בפרשת תולדות ד"ה גם שניכם (כז, מה):
... ורוח הקדש נזרקה בה ונתנבאה שביום אחד ימותו וכו',
עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) למה פעם אומר רש"י "נצנצה" ופעם "נזרקה",
ואינו משתמש בלשון אחד בכל המקומות.

ואולי היל' אפשר לתרץ, שיש חילוק בין לשון "נזרקה"
ל"נצנצה". שהלשון "נזרקה" מורה שהיל' כאן איזה **יתור**
בדיבור שלא לפי המשך הדיבור שהיל' מדברים, וכמו שאומרים
"ער האט אריינגעווארפען עטליכע ווערטער", שהפירוש הוא
שדברים אלו אינן מוכרחים להמדובר כאן.

משא"כ "נצנצה" הפירוש שאין כאן הוספה של דברים
שלא במקומם, רק שהדברים שנאמרו, נאמרו באופן ובסגנון
כזה שבהם "מתנוצץ ומאיר קצת" גם על דברים שיהיו
בעתיד, דהיינו שבפשטות הדברים שנאמרו יש בהם גם **עומק**
שמתנוצץ מהם גם דברים של עתידות.

ולפי זה אולי היל' אפשר לפרש שנינו הלשונות
בפירושי רש"י הנ"ל:

בפירש"י ד"ה כלנו בני איש אחד נחנו, אמר רש"י

"נצנצה", מפני שכאן לכאורה לא ה' הוספה בדיבור.

וכן על דרך זה בפירש"י ד"ה ונחל', הרי הפירוש של ונחל' מובן גם בפשטות, ואין אנו מוכרחים לומר ש"נזרקה" כאן איזה דיבור.

וכן עד"ז בפירש"י ד"ה חל' רעה אכלתהו, בפרשת ולישב, שהדברים שאמר יעקב מובנים גם בפשטות.

משא"כ בפירש"י ד"ה אחר, שאולי אפשר לומר שכאן "נזרק" תלבת "אחר" שאין לו פירוש כל כך בפשטות.

וכן על דרך זה בפרשת תולדות בד"ה גם שניכם אולי אפשר לומר שמה שרביקה אמרה "יום אחד" זה ה' הוספה ש"נזרקה" מפל', שהרי רביקה רצתה שיעקב ילך לחרן מפני חמת עשו שלא להרג אוונו, ובזוכן דיבור זה לא ה' נוגע לומר "יום אחד", ומהו החילוק אם ה' זה ביום אחד או בכמה ימים לאחר זה. והגם שרש"י אומר שם וז"ל: "אם יקום עליך ואונה תהרגנו יעמדו בניו ויהרגוך", אין מוכרחים לומר שה' זה "ביום אחד" דוקא.

ב) באותן הפעמים שרש"י אומר "נזרקה", מתחיל רש"י בתיבות: "רוח הקודש", ואינו אומר על דרך שאומר ב"נצנצה", "נזרקה בו רוח הקודש".

ובאותן הפעמים שרש"י אומר "נצנצה", מסלים בתיבות רוח הקודש, ואינו אומר על דרך שאומר ב"נזרקה", "רוח הקודש נצנצה בו". *

* אולי א"ל (בדוחק עכ"פ) ע"פ בלאורו הנ"ל בההפך בין נצנצה לנזרקה דבנזרקה הוסיף תיבות, ולכאורה למה הוסיף תיבות אלה המיותרים וע"ז מביא הלשון רוח הקודש נזרקה בו שהוספת תיבות אלו שלא ה' אומרים מעצמו נזרקו בו ע"י רוח הקודש ולכן מתחיל במלים אלה שהם עיקר הסיבה משא"כ בנצנצה בו הכוונה שלא הוסיף שום תיבה רק שבתיבה שאמר נצנצה בו רה"ק, הלינו שאמירתו היא העיקר ולא רה"ק ולכן מתחיל מנצנצה.

המערכת

ג) בפירש"י בפרשת תולדות ד"ה גם שניכם, הנ"ל, מוסיף רש"י תיבת "ונתנבאה" שאינו אומר כן בכל שאר מקומות הנ"ל, וצ"ל למה אמר רש"י זה כאן דוקא ולא בשאר מקומות הנ"ל, וממה נפשך. *

ד) בפירש"י ד"ה רדו שמה (מב, ב) פירש"י וז"ל: ולא אמר לכו רמז למאתים ועשו שנים שנשתעבדו למצרים כמנין רדו, עכ"ל.

ולמה לא אמר רש"י כאן "שרוח הקודש נזרקה בו" או "נצנצה בו רוח הקודש", שהרי יעקב לכאורה לא ידע עוד שזה ה' ההכנה וההתחלה של גלות מצרים. **

ה) בפירש"י בפרשת וירא ד"ה ונשובה (כב, ד) פירש"י וז"ל: נתנבא שישובו שניהם, עכ"ל.

והנה לכאורה צריכים לומר שאברהם לא ידע שישובו שניהם, שאם ידע, הרי נופל כל ענין הנסיון.

ועוד, עיין בפירש"י שלפני זה בד"ה עד כה, וז"ל: ...אראה היכן הוא מה שאמר לי המקום כה יהי' זרעך, עכ"ל, ואם נאמר שאברהם ידע שישובו שניהם, מהו הפירוש בפירש"י זו, "אראה היכן וכו'" - הרי נתנבא שישובו שניהם.

ולכאורה צריכים לומר שגם כאן ה' זה באופן של

* מפני שבכל הטאר מקומות גם לולי הרוח הקודש יש הענין בפשטות (כמו ונח' - בפשטות, אחיכם אחר - בפשטות וכו') בלל שום ענין של נבואה - משא"כ כאן באמירתה אשכל גם שניכם ביום אחד אין בזה הבנה אחרת רק הנבואה.

** אולי אפ"ל שהלשון ... רוה"ק וכו' שייך רק אם בפ' הפשוט של המלטים אפשר להבין ענין של עתידות וכו' משא"כ כאן שהוא רק בדרך רמז אין זה אמיתית ענין רוה"ק, ודו"ק.

המערכת

"נצנצה בו רוח הקודש" או "רוח הקודש נזרקה בו", ולמה אין רש"י אומר זה בפירושו. *

ו) בפירוש"י בפרשת וישב ד"ה ימים רבים (לז, לד) מפרש רש"י וז"ל: "...וזהו שאמר ללבו זה לי עשרים שנה בביתך לי הן עלי הן וסופי ללקות כנגדו, עכ"ל.

שמפירוש רש"י משמע שיעקב ידע "שסופו ללקות כנגדו", ומדייק זה ממה שיעקב אמר "לי".

וצריך להבין מהו ההכרח לרש"י לפרש כן, אולי לא ידע, (ובזה יזיזישב למה נשאר בבית לכו גם אחר שנולד יוסף ("שטנו של עשו")) עוד שש שנים, לשכר הצאן. וכי הי' זה כדאי ללקות שש שנים).

והיבט לי שאמר הי' מצד "נצנצה בו רוח הקודש" או "רוח הקודש נזרקה בו" ש"סופי ללקות". **

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

לג. בפירוש"י ד"ה אבל (מב, כא): כתרגומו בקושטא. ראיהי בב"ר לישנא דרומאה הוא אבל ברם, עכ"ל.

* אולי א"ל שהלשון "...רוה"ק וכו'" שניך רק אם כפי' הפשוט של המלים אפשר להבין ענין של עתידות וכו' משא"כ כאן שהוא רק בדרך רמז אין זה אמיתית ענין רוה"ק, ודו"ק.

** כאן ל"ל להיפוך ממש מהערה הקודמת שאין זה לא נצנצה ולא נזרקה אלא נבואה ממש, ולותר אפי' מרבקה כשאמרה למה אשכל גם שניכם ביום אחד וכמ"ש בהערה שלפני"ז ששם אמרה למה שהי' (קצת) ספק בדבר אבל כאן אמר כפי' ונשובה הר"י נבואה גלול' ולא רק נצנצה אן נזרקה רוח הקודש שהרי אין פל' אחר בדבריו.

המערכת

עיון בפירוש"י בפרשת לך לך ד"ה אבל (יז, יט),
 וז"ל: לשון אמחת דברים וכן אבל אשמים אנחנו אבל בן אין
 לה, עכ"ל.

וצריך להבין, למה אין רש"י מביא בפרשת לך לך מה
 שהתרגום מפרש, שהרי גם שם מפרש "בקושטא", וגם למה אינו
 מביא שם מה שראה בב"ר "לישנא דרומאה וכו'".

ובכלל צריך להבין, למה צריך רש"י לפרש תיבה זו
 עוד פעם.

ואם לא סמך שהבן חמש לקרא יזכור מה שפירש כבר,
 ה"ל לו להביא ראי' מפרשת לך לך גופא, ומהפסוק שמביא שם
 בפירושו "אבל בין אין לה". *

הרב וו. ראזעבלום
 - תושב השכונה -

* בפ' לך בא אמירת ה' "אבל שרה אשתך וגו'" בהמשך
 למ"ש אברהם "לו ישמעאל יחי' לפניך" והנה שם מלת "אבל"
 יכולים לתרגמו ג"כ במובנו הפשוט - שמובנו הפשוט הוא
 שהענין הוא כך אבל יש דבר אחר בזה וכדו' - הילנו שמת
 אבל היא מלת ההמשך למה שנאמר קודם, וזה בא רש"י לשלול
 שאין הפי' "אבל" כאן רק במובנו הפשוט, רק שהוא ג"כ
 לשון של אמיתית דברים אבל זה אלו שולל (לגמרי) תרגומו
 הפשוט של המלה (וכאלו נכתב אבל באמת) וע"ז מביא רש"י
 ב' ראיות שהלשון "אבל" נוטא בתוכו ג"כ הפי' של "באמת",
 ואינו מסתפק בהראי' של פרשתנו משום דכאן מלת "אבל"
 אינה מלת ההמשך כי דברו "איש אל אחיו" והתחלת הדיבור
 ה"ל "אבל וגו'" וכאן צריכים לומר (שלא רק הלשון של אבל
 אלא גם) תרגומו הוא "בקושטא" שהרי כאן א"א לפרשו
 במובנו הרגיל מאחר שאינו מלוג ההמשך, ולכן מביא רש"י
 עוד ראי' מנ"ך דשם "אבל" הוא מלת ההמשך של גחזי לאלישע
 עזי"ש. משא"כ כאן אומר רש"י (לא לשון אמיתית וכו' אלא)
 "כתרגומו בקושטא" וכנ"ל, אבל עדיין קשה מדוע משתמש
 במלה שאין תרגומה "באמת" ע"ז מביא רש"י עוד פי'
 שבדרומאה "אבל" תרגומו "באמת" משא"כ בפ' לך אין צורך
 בזה מאחר דשם לא נשלל (לגמרי) פי' הפשוט ודו"ק.

המערכות

לד. בפרק מג פסוק טז ד"ה בצהרלים "זה מתורגם בשירותא שהוא לשון סעודה ראשונה בלשון ארמי ולש הרבה בולמוד, שבא לכלבא שירותיה, בצע אכולא שירותי' וכו'".

למה צריך להביא ב' דאליות מתלמוד זלא מספיק עם אחד, וגם למה מביא הגמרא בתענית לפני הגמרא בברכות.

ובכלל למה צריך רש"י להביא ראי' מגמרא לבן חמש למקרא וכו'.

הת' יצחק צבי ריזבער
- תות"ל 770 -

לה. בפירש"י אלקיכם (מג, כג): בזכותכם ואם אין זכותכם כדאי אלקי אביכם בזכות אביכם נתן לכם מטמון, עכ"ל.

עידן בפירש"י בפרשה וישלח ד"ה היטב איטיב (לב, יג), וז"ל: היטב בזכותך איטיב בזכות אבותך, עכ"ל.

ולפי זה צריך להבין, למה פירש רש"י בפרשתנו "ואם אין זכותכם כדאי", ולכאורה ה' לו לפרש (על דרך שפירש בפרשת וישלח) אלקיכם: בזכותכם, אלקי אביכם: בזכות אביכם, ותו לו. *

ומה שהשפוז חכמים מפרש שם בפרשת וישלח וז"ל: ר"ל אף שאולי נתמעטו זכיות כמ"ש לעיל יטיב לי עכ"פ בזכות אבותי, עכ"ל.

צריך עליון, שהרי זה לא ה' בקשה חדשה של יעקב רק שהזכיר מה שהקב"ה אמר מכבר וכמו שנאמר שם ואתה אמרת וגו' וזה ה' קודם שלעקב אמר "קטנת מכל החסדים".

הרב דוד ראזענבלום תושב השכונה -

* לכאורה יש הבדל דשם אומר "היטב איטיב" היינו ב' הטבות (ריבוי הטבות) ע"ז מפתש"י בזכותך, ובזכות אבותיך; משא"כ כאן ה' רק מטמון (הטבה) אחד ולמה

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' ויגש

פרק ופסוק	ד"ה	נת' בהתוועדות
מד, יח	ויגש אליו. דבר באזני אדוני.	ויגש תשכ"ה (1)
שם	כנ"ל.	תזר"מ תשמ"ב
מד, יט	אדני שאל את עבדיו גו'.	ויגש תשמ"ז
מה, ג	למה אין רש"י מפרש תוכן שאלת יוסף: "העוד אבי חל".	ויגש תשכ"ה (2)
מה, יד	ויפול על צוארי בנימין אחיך ויבך.	ויגש תשכ"ה
שם	ובנימין בכה על צואריו.	ויגש תשכ"ה (3)
מה, כג	שלח כזאת.	ויגש תשל"ב (4)
מו, ג	אל תירא מרדה מצרימה.	ויגש תשמ"ו

צריכים ב' זכותים (אלקיכם, ואלקי אביכם) ולכן מפרש"י "ואם אין זכותכם כדאי".

המערכת

מו, ז	בן הכנענית.	מקץ. וארא
		תשכ"ח (5)
מו, טו	שלשים ושלש.	ולגש תשלי"ב (6)
מו, כו	כל הנפש הבאה ליעקב.	ולגש תשלי"ב (6)
מז, ב	ומקצה אכיו.	מטו"מ תשכ"ט (7)
מז, יז	וינהלם.	ולגש תשלי"ו (8)
מז, כז	וישב ישראל בארץ מצרים.	ולגש תשכ"ה (9)
שם	ויאחזו בה.	ולגש תשכ"ה (10)

(1 כ 217-212. 2 טו 387-390. 3 ל 146-150. 4 שם 151-159. 5 ה 228-238. 6 כ 218-227. 7 טו 391-398. 8 שם 399-404. 9 שם 106-411. 10 שם 405-411.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

ש ו נ ו ת

לו. בקובץ דידן נצח המכיל הערות וביאורים כו' על מאמר החלצו - רנ"ט, כתב יהושע שאנאוויטש. בהמאמר אות ל"ג מבואר אשר גם הצדיקים אומרים וידוי, וז"ל: וזהו מה שכאו"א אומר ... הודוים בעש"ת אשמנו כו' גם צדיק כמו מרע"ה צריך לומר וידוים בעש"ת, והיינו מפני שלפי אמיתית גדולתו ורוממותו [של א"ס ב"ה - המעתיק] גם העבודה האמיתית לחטא יחשב. עכ"ל.

ולהעיר מהמבואר בדרך מצותיך מצות אהבת ישראל, וז"ל: ולכן אמר האריז"ל כל פרטי הוידוים שחטא א' מישראל שהרי הוא כאב אותו אבר שבו מושרשת נפש אותו הישראל, ומגיע הכאב גם לאבר העליון שמושרש נפש האריז"ל, ובפרט מצד מקור נשמותינו מוח האב וחכמתו ית' הכולל און כולם ומרגיש כאב כל הרמ"ח איברים, עכ"ל..

משמע (מהדרך מצותיך) שהוידוי שהצדיק אומר הוא לא מצד שגם העבודה האמיתית שלו לחטא יחשב, אלא משום הקיומה שלימה של כל ישראל כו' כמבואר שם, וצ"ע.

והנה נראה שיש לומר בפשטות, דבדרך מצותיך מדובר הענין איך הוא מצד המטה [וזה יכול להיות בב' אופנים א) כפשוטו שהכאב שיש לו להצדיק הוא משום החטאים של בני"י, הלינו שהעבודה מצד המטה אינו כדבעי למהוי. ב) אוי"ל עוד יותר, דמכיון שעדיין ישנו בעולם ענין החטאים בבני ישראל, הי"ז חסרון בשלימות הצדיק עצמו (וכמבואר בכ"מ, וד"ל) ועכ"פ הענין המבואר בדרך מצותיך הוא מצד המטה] שאין העבודה כדבעי למהווי.

אבל מה שמבאר כאן במאמר החלצו, הרי כתב בפירושו שזהו הענין כפי שהוא מלמעלה, שלגבי עצם גדולת ורוממות הא"ס כו' אפילו העבודה לפי אמיתית כוחותינו, כלא חשלב כו'. ואין בזה סתירה כלל למה שמבואר בדרך מצותיך.

[ועוד, דהטעם שמביא בהחלצו, הוא טעם מובחר יותר, משום שאפי' באופן שאין מקום להטעם המובא בדרך מצותיך, הלינו שאין ענין של חטאים כו' אעפ"כ ישנו טעם לאמירת וידוי, משום שלגבי הא"ס אפי' העבודה האמיתית לחטא

יחשב, וכנ"ל].

ל.ב.א.

אור אלחנן חב"ד - קאליפורניא

לז. שאל ממני הרב שמואל הלוי הורביץ בפסקי סידור אדה"ז (בסדר) עירובי חצירות (צ"ע קצת, שבעירוב תבשילין הכותרת "סדר" משא"כ בעירובי חצירות) כותב אדה"ז ולא יעשו ע"ח בע"פ אא"כ יש ב' בתים בחצר ביהכנ"ס כו' עכלה"ק בנוגע לענינינו. והוא (ר"ש) שאל מהו הפי' של המלות - בע"פ. מדוע דוקא בערב פסח. ודיוק הזה יש לתרץ בפשטות שמדובר פה בע"פ (ערב פסח). או שאז עושים על כל השנה, ועבור כל העיר.

אך מה שקשה בהפסק, לכאו', הנה, למה צריכים ב' בתים בחצר ביהכנ"ס. ור"ש הביא מקור ע"ז משו"ע אדה"ז סי' שס"ו סעיף ו', אך שם מדובר בענין אחר לגמרי וזלה"ק גם בהגה: (אח"כ שכותב שמותר לטלטל בהביהכנ"ס בלא עירוב) אא"כ יש בה שתי דירות שאז הן אסורות זע"ז וכו' ע"ש כל הלשון, והנה שם מבואר בענין אחר לגמרי ואדרבא שם כשיש ב' דירות אוסרים זע"ז בלא עירוב, ופה אדרבא, מותר לטלטל רק כשיש ב' דירות.

ויש לבאר, שכונת אדה"ז שם בסעיף הנ"ל, הוא מאחר שביהכנ"ס אינה ביוז דירה כמ"ש אדה"ז שם בסעיף הנ"ל, וכל ההיתר (להניח עירוב במקום שאינו בן דירה) הוא משום שעירובין שכה יש להם דין שיתוף (מבוארת) ע"ש הביאור הנה אצל מבוי יש הלכה, שלמבוי צ"ל ב' חצירות עם ב' בתים בכל חצר לכן כותב אדה"ז בסידור שצריכים ב' דירות (בכל חצר).

והרצאתי הנ"ל להרב דהבד"ץ הרה"ג רי"ק מארלאו שי', ודחה הסבר הזה מל' אדה"ז (פה) בסוף: ב' בתים בחצר ביהכנ"ס שיתרו על ידי עירוב זה לטלטל ולהביא העירוב מזה לזה, ע"כ. שמזה משמע שאין כוונת אדה"ז שנכנס זה בגדר מבוי כ"א בגדר חצר, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא איפה מצלנו שלצורך עירוב חצירות, הילינו כשהרבה חצרות עושים עירוב בניהם, שיצטרכו להיות ב' בתים בחצר שמניחים בו העירוב ולא די בחצר א' עם דירה אחת.

הרב משה לברטוב

- תושב השכונה -

לח. בהוספות לחלק ג' ד' בפסקי רבינו הזקן בסידורו שמביא בעמוד 20 [1326]. וז"ל:

"ואחר שידליק הנרות לאמר זה: הנרות הללו".

ובהערה 57 שם בקטע הראשון. וז"ל: "לא נמצא בגמרא ... וז"ל הרש"ל ובנוסח הנרות הללו יש ל"ו תיבות נגד הנרות של חנוכה וסימן ל"ו לבד התיבות הנרות הללו כאלו אמר הנרות הללו ל"ו הם עכ"ל הרש"ל ... א"כ קרוב לומר שהמעתיקים שינו את הנוסח כל אחד לפי הבנתו שלא ישאר רק ל"ו תיבות. ועכ"פ גם הט"ז והמג"א הביאו דברי הרש"ל שיהיו ל"ו תיבות, א"כ צריך להבין מדוע בנוסח אדמו"ר מ"ד תיבות. ולא מצאתי טעם לזה ואפשר לומר דהכי קים לי' לאדמו"ר אשר כמו ועל הנסים בנוסח ארוך תיקן יוחנן כה"ג ויסד בו קכ"ד תיבות כמספר שמו יוחנן. והקדמונים קבעוהו כתפלה ובהמ"ז כן תקנו הקדמונים ועל הנסים בנוסח קצר ויסדוהו על שתי קדושות קדושת הכהנים מדליקי נרות המנורה וקדושת הנרות ויסדו בנוסח ועל הנסים הקצר הזה חמשה תיבות נגד הכהנים מתתיהו בן יוחנן כהן גדול ול"ו תיבות נגד הנרות לכן תמצא בנוסח ועל הנסים הזה מ"א תיבות נגד קדושת הכהנים וקדושת הנרות ... כנלע"ד ומי שדעתו יפה יחפש טעמים היותר נכונים", עכ"ל.

ולכאורה י"ל דהטעם למה בנוסח אדמו"ר יש מ"ד תיבות כי כמו שהועל הנסים נתייסד על שתי קדושות. (א) קדושת הכהנים **מדליקי** נרות המנורה. (ב) קדושת הנרות. כן גם הנוסח הנרות הללו דאדמו"ר שיש בו מ"ד תיבות הוי כנגד ב' קדושות. (א) קדושת הנרות (דהיינו ל"ו). (ב) קדושת השמשים **מדליקי** הנרות (דהיינו ח' דקצת קדושה יש גם בהשמשים).

הת' מנחם ישראל שוחט
הלמיד בישיבה

לעילוי נשמת

מרת העניא ע"ה ערנטריי

— בת-הרה"ח התמים ר' יהודה ז"ל —

(לבית שמוטקיץ)

נפטרה כ"ח כסלו, נר ד' דחנוכה ה'תש"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס ע"י

בעלה, בני' ובנותי' שיחיו

למשפחת ערנטריי